

dekken? Wie kan de grenslinje aanwijzen, welke de kleuren van den regenboog scheiden; zeggen, waar het geel in het oranje en het oranje in het donkerrood overgaat? Welk hoofd, hoezeer in denken geëfend, heeft met scherpe lijnen de grenzen kunnen trekken, die wijsgerige en godgeleerde richtingen en scholen van elkander onderscheiden? En wanneer nu het menschenoog, gewapend met de best gelepen lens, de tinten van den regenboog niet kan begrepen; als de ervaren wijsgeer en godgeleerde op het hun zoo bekend gebied des denkens tusschen richting en richting, school en school geen juiste grenzen kunnen bepalen, hoe zouden dan de slapende, verduisterde en verstompte herten van den dronker macht kunnen hebben, om op zijn hellend pad de haarlijne grens te bepalen, waar buiten het scherp gevaar en waar binnen een betrekkelijke veiligheid is? En gesteld nu, zelfs zoo iets ware in zijn macht, kan het den mensch betamen, om met koel beraad in zingenot voort te gaan tot de uiterste grens, waar hij reden heeft om aan te nemen, dat redelijke onschuld in schuld en zonde overgaat? Maar ik mag sterker spreken; op redelijk gebied kan goed niet in kwaad, onschuld in schuld onmerkbaar wegschieten; neen, hier is voor den onpartijdigen en opmerksame waar: dat alles, wat in zijn volgendheid slecht is, het ook reeds was in zinnig en beginnend. Gods woord noemt de nog in het hart verborgen broederhaas reeds broedermoord; (1 Joh. 3: 15) en aan den met begeerlijkheid reeds geplengd overspel. (Matth. 5: 28) Naar dien regel valt dronkenschap reeds aan met het eerste glas, dat het bedwelmend veld bevat; en is voor den dronkard dat eerste glas het begin van het einde. Daarom zeide een vroem man, van de verzoeking ten kwade sprekende: «ten tegen een, zoo niet het binnensluipen van den kleinen diel ten oogmerk heeft, om de deus van binnen te ontlasten en honderd groote dieven binnen te laten.

Hier spreekt wijze zin uit.
Ook van den sterken drank geldt het: *zijn vernedert zijn ziele*.
Slechts moet ons een zacht woord van protest uit de pen, tegen de poging en van Robert Maguire en van Ds. Adama van Scheitma, om den Islam in de hoogte te steken.
Wij zijn discipelen niet van Mahomed, maar van den Christus, en kunnen niet gedoopt, dat het *nomine* van den Islam boven de verlossingsmacht van het Evangelie, zij het ook slechts in schijn, gesteld worden.
Ds. Adama van Scheitma prijst den Sultan van Turkije, omdat hij op feestmalen bij gezanten niet te bewegen was wijn te drinken, en noemt hem *leswege: den edelen Mahomet*.
Voor een Mahometaan steekt hier niets buitengemeen edels in.
Het drinken van wijn is hem eenvoudig door den Islam verboden.

KUYPER.

Officiële Berichten.

Met voortgang uit het Kerkblad van 15 Nov. 1895.
Classieke Vergadering, gehouden te Gouda 5 November 1895.

Ds. Ringwald praeses, Ds. Nieburg assessor, Ds. de Jong, scribe.
Aanklacht van den kerkeraad der Geref. kerk te Gouda A. tegen den kerkeraad der Geref. kerk te Gouda B. omdat hij leert, dat de kerk de kinderen der geloovigen te behandelen en te beschouwen heeft, als deulken, in wie Gods genade reeds begonnen is te werken, en ze op dien grond te doopen.
Naast de wederzijdsche stukken van de beide kerkeraden zijn voorgelezen, wordt na eenige bespreking de volgende motie aangenomen:

De Classis, gehoord de aanklacht van Gouda A. in betrekking tot het gevoelen, aangaande den H. Doop van den kerkeraad Gouda B.; overwegende dat beide gevoelen vooralsnog in de Geref. kerken moeten gehandeld worden, besluit thans op deze zaak niet in te gaan.

Kort verslag der Vergadering van de Classis Kollum, op 7 November 1895 te Buitenpost.

Op de gebruikelijke wijze opent de praeses Ds. F. A. van der Heijden de vergadering.

Het schriftelijk rapport van de visitatoren doet enkele vragen aan de orde komen o.a.: Mag een kerkeraad nalaten, de boeken van administratie (n.l. der Kerkelijke Kas) ter tafel te brengen bij de visitatie? Geoordeeld wordt, dat de kerkeraad daartoe niet verplicht kan worden, indien het bestuur der Vereniging «de Kerkelijke Kas» daartegen bezwaar maakt.

Ten tweede kerk stellen de vraag: Wie is voorzitter bij de kerkvisitatie, de voorzitter des kerkeraads of een der visitatoren? Wel is de vergadering niet eenstemmig van inzicht, maar meent, de adviezen gehoord, deze zaak aan het inzicht van elke kerk over te laten.

Kort verslag der Vergadering van Deputaten op 3 September 1895 te Utrecht.

Tegenwoordig de BB. Gispén, Van Haerlingen, Donner, Van Minnen, Lion Cachet, Van der Valk, Feringa, Noordewier, Syptkens, Boonma, Lindeboom, Wagenaar en De Moen.

Zonder kennisgeving afwezig is Br. Seegers. Afwezig met kennisgeving Br. De Gaay Fortman, en tijdens het eerste deel der Vergadering, Br. Havy, Br. Heessels is verhinderd door een vergadering van Deputaten in zake de Concept-regeling.

De vergadering werd geopend door den Voorzitter met gebed en met voorlezing van Psalm 87.

Na de lezing en goedkeuring der notulen kwam nu allereerst aan de orde, (naar aanleiding van de notulen) een vraag, om in de formulering van het adres voor logten aan onze Zending een aanvulling te brengen. Het luidt nu: «Aan de Nederlandse Gereformeerde Zending-vereniging, gevestigd te Amsterdam, ten behoeve der Zending van de Gereformeerde Kerken in Nederland onder Helden en Mohammedanen».

In zake de Statuten der Ned. Geref. Zending. Vereniging rapporteerden Br. Lion Cachet en Br. Donner en wordt bericht, dat deze Vereniging a. s. 5 September over deze spoedeisende zaak vergadert. Hieraan wordt verbonden de mededeeling door Ds. Feringa van een schrijven uit Middelburg, dat met de verhouding der Vereniging tot Deputaten in verband staat.

Gelezen wordt een concept-antwoord aan Br. Bolwijn. Het wordt deel voor deel ernstig overwogen, en ten laatste goedgekeurd.

Vervolgens geschiedt voorlezing van een schrijven d.d. 2 Juli 1895, van Br. Adriaanse. Hieraan wordt met belangstelling kennis genomen. Aan het Moderamen worden aanvullingen gegeven voor het te nemen antwoord. In dit antwoord zal hem tevens de declamering van Deputaten worden betwogen in zake het overlijden van zijn broeder.

Een schrijven van 15 Juni van Br. Scheurer wordt gelezen, en daarop het Concept-antwoord. Een ander vindt ernstige bespreking. In verband hiermede komt het schrijven ter sprake, dat Br. Scheurer — helaas zonder enig antwoord van Deputaten af te wachten — reeds twee dagen na dagteekening van zijn brief aan Deputaten, aan *De Hervaut* en aan *Hollands Kerkblad* gezonden heeft, en het over zijn ontvangen van het «Heilsleger» handelend Aprilnummer van *De Heiden*. De in deze stukken aangeklaagde, en in het Concept-antwoord in het gijst gestelde, redacteur van *De Heiden*, verzoekt intrekking van het Concept en benoeming van een Commissie van Enquête; daarbij op spoed aandringende, dewijl nu nog verscheiden uit Indie in Nederland zijn, die inlichting kunnen geven. Hierbij wordt tevens van verschillende zijden de aandacht gevestigd op de voor de Zending, zoo hoogst verderfelijke wijze, waarop in Nederland door sommigen, vooral ook in de pers, tegen den arbeid der kerken door hare Deputaten wordt opgetreden. Na herlezing van het Concept-antwoord, mede dewijl enkele Broeders meenen, dat men na Br. Scheurers publicatie schrijven, niet meer op zoo vaderlijken toon over deze zaak schrijven kan, terwijl anderen ook eenige te scherp geachte uitdrukkingen willen veranderend zien, wordt de discussie voortgezet. Middelerwijl is ook Br. Havy ter vergadering gekomen.

Opdat het voorstel des opstellers, Br. Feringa, die de hem gegeven opdracht volvoerd, maar zelf enquête verlangende, intrekking begeerd had, wordt eindelijk besloten, het Concept, na eenige kleine redactie-wijzigingen, vast te stellen. Een ander schrijven van Br. Scheurer wordt nu gelezen en besproken met het in het genoemd Concept niet beantwoord postscriptum van den brief van 15 Juni. Ook dit stuk vindt zeer ernstige behandeling.

Vervolgens wordt gesproken over den arbeid van Br. de Bruijn. Hem wordt f 600 toegeestaan, door hem, voor de herstelling van het door hem bewoonde huis, gevraagd. Verder wordt de behandeling van zijn brief aan het Moderamen opgedragen.

Hierna wordt een Concept-schrijven aan Br. Horstman gelezen; ook hierover wordt voor de vaststelling ernstig overleg gepleegd.

De behandeling dezer zaak wordt gevolgd door de bespreking van een schrijven aan Br. Zuidema.

De vergadering wordt gesloten met dankzegging bij monde van Br. Houma.

Namen Deputaten, J. H. FERINGA, Scribe.

Voer Kinderen.

DE WAGENMAKER.

XIII. (Slot.)

DROEVIG EN TOCH BLIJDE.

Laat in den avond van den dag gleed een bootje, waarin vier roeiers gezeten waren over den Rijn. Het vaartuig nam de richting naar Constans. Op den oever stonden honderden menschen, die blijkbaar het bootje afwachten, gelijk zij reeds andere gedaan hadden, die nu aan den kant lagen.

Een der roeiers sprong op den wal.
«Hebt gij het gevonden?» klonk het uit tien, twintig monden hem te gemoet.

De man antwoordde niet; maar zijn treurig gelaat zei genoeg. Hij gaf zijn makkers een wenk. Zij kwamen nu naderbij met het bootje. Een van hen, die een brandend fakkel droeg, lichtte een soldatenmantel op, die over iets in het vaartuig lag uitgespreid. Het licht van den fakkel viel op het gewoolen en met bloed bekleete aangezicht van een man, die roerloos daar nederlag.

«Klaus!» riep het volk met onzetting, en menigen kreeg een traan in 't oog, toen hij daar het lijk aanschouwde van den vroemen en wakkeren man, die voor het geloof en de vrijheid strijdend, zijn leven had gesteld voor de goede zaak. Spoedig werd een wagen gehaald; eerbiedig stonden de mannen het lijk uit het vaartuig. 't Wird, in een zwart kleed gewikkeld, op den wagen gelegd. Doch nog twee lijen bevatte het schuitje. 't Waren die der beide Spanjaarden, tusschen wier lansen Klaus zich had gewaagd en met wie hij al worsteld in den dood gevonden. Thans lagen vriend en vijand roerloos naast elkander.

Zonals ik reeds verhaalde waren, toen Klaus en de twee aanvallen van de brug in het water tuimelden, verscheiden hun nagesprongen om te pogen den een of den ander te redden.

Dat dit echter weinig had gebaat, lag onder meer heraan, dat de redders zelf moeite hadden om zich in den tamelijk snellen stroom, vlak bij de brug, voor verdrieken, te behoeden, en bovendien elk oogenblik konden vreten door den vijand van loven af bestookt te worden. Zij moesten dus zoeken al spoedig opgeven.

Doch wat wel 'tmeeste zeg, zoowel Klaus als de Spanjaarden waren gewond en zelfs ernstig, toen zij van de brug in het water vielen. Denselven misten zij al aanstonds de kracht om zich boven te houden, of trok de een den ander mede naar de diepte. Zij waren althans na een oogenblik reeds nergens meer te bespeuren. Toen de strijd geëindigd was, werden door de Constansers lieden uitgezonden, om langs de oever te zoeken, of wellicht Klaus daar dood of levend was komen aandooren. Terevens gingen een aantal mannen in bootjes, om te zien of er ook bij de brug of elders nog iets te ontdekken viel. Zoo werd dan het lijk van Klaus den wagenmaker ten slotte ontdekt dicht bij het walwerk van de brug, want men een hoed had gevonden die tusschen de spijkers was vastgehaakt. De drie lijen lagen als 't ware tegen elkaar aangedrukt, waarmede bleek, dat de mannen gelijktijdig en als in één oogenblik den dood hadden gevonden.

Ten tijde een paar van Klaus' beste vrienden zich haastten naar zijn woning om daar de treurige uiting te brengen aan zijne vrouw en kinderen, die reeds zulke bange uren hadden doorleefd, werd het lijk weggevoerd naar het huis van den burgemeester. 't Was een treurige, sombere optocht in het uur van middernacht, die lange rij van mannen en vrouwen, welke zwijgend en velen met tranen in de oogen, den wagen volgden, waarop de fakkel een rozen schijf wierpen. En menigen zal zich toen het woord des Heeren herinnerd hebben: «Ik ben niet gekomen om vrede te brengen maar het aards», en ook dat andere: «Kostelijk is in de oogen des Heeren de dood zijner gunstgenooten!» Want zulk een was hij, Klaus de wagenmaker, en al wat Constans en hem overkwam, was om des Evangelies wil. Om het Evangelie, dat Rome en keizer Karel niet duldten, maar dat toch intig, overwinnend en opdat het overwonnen.

Was de rustdag tot een dag van woeling en strijd geworden, ook de nu volgende werkdag was een zeer vreemde. Aan arbeiden dacht niemand. Een sterke wacht van gewapende burgers bezette Petershuizen, wij men niet wist of geen nieuwe aanval dreigde. Anderen gingen op kondschap uit, noordwaarts, doch keerden reeds des avonds terug met het verblijdend bericht, dat

wijd en zijd geen vijand meer viel te ontdekken. In de stad zelf was het zeer druk. Geneesheeren bezochten de gewonden; de toebereidselen werden gemaakt voor de begrafenis van Klaus en anderen, die als hij waren gesneveld. De raad der stad kwam bijeen om te bespreken wat te doen stond, en het volk verspreidde zich op de straten, onder den indruk van en sprekende over de groote dingen, die den vorigen dag waren geschied. Wel was het einde goed geweest, maar hoeveel treurigs mengde er zich in! Vooral de weduwe van Klaus werd diep beklagd. Want zij verloor een man, die bij allen bemind was, een man die God vreesde, die een steun was voor heel de stad, op wien men nog voor vele jaren had gerekend.

Een groote menigte volks bezocht ook den kelder van het raadhuis, waarheen de gesnevelde vijanden gebracht waren, die den volgende dag zouden begraven worden. Terwijl velen daar met elkander stonden te spreken, riep plotseling een burger, terwijl hij op een lijk wees:

«Dien man heb ik meer gezien! Wie kan dat zijn?»

Anderen traden naderbij; eindelijk sprak er een: «Gij hebt gelijk. 't Is de marskramer, die hier een poos geleden boeken verkocht. Hij is toen plotseling verdwenen.»

«Dan begrijp ik alles», sprak de waard uit de herberg, van wien we in 't begin verteld hebben; en nu verhaalde hij wat wij reeds weten omtrent den jager en voegde er bij: «Ik bemerkte wel dat die man met den marskramer wat uitstaande had, doch 't ging mij niet aan. Maar nu vermoed ik, dat het allebei verspieders zijn geweest. De een heeft althans zijn loon.»

Twee dagen later werd het lijk van Klaus naar het graf gebracht. Wel zeiden had een vorst een lijkstaaf als hij. Al wie maar enigzins kon volgde de lijfbaai of begaf zich naar het kerkhof. En 't was voor de weduwe en haar kinderen bij al hun droefenis een lieflijke troost, dat zoo velen in hun smart deelden, en gevoelden dat allen veel verloren. Doch bovenal was het heerlijk, dat Klaus' huisgenooten niet behoedten te treuren als die geen hoop hebben en zich konden sterken in den Heere hun God.

In de kerk was een predikatie gehouden die tot veler hart doordrong, want het betrof den nood waarin men had verkeerd, de verlossing die God gewerkt had. Daarop volgde de begrafenis. Toen het lijk in de groeve neer zou dalen, sprak de burgemeester: «Vrienden, wij mogen zeggen: de Heere heeft gegeven, de Heere heeft genomen, de naam des Heeren zij geloofd. Onze trouwe vriend heeft geleefd als een vroem man, die het Woord Gods eerde; hij is gestorven als een held. Als Arnold van Winkelried, die eenen geleiden zich in de speeten der vijanden wierp en zoo Zwitserland reddde, heeft hij de lansen der Spanjaarden getrotseerd en zoo deze stad behouden. Door hem heeft God verlossing gewerkt. Hij is den strijd te boven en de kroon der rechtvaardigheid in hem weggelegd. Laat ons zijn voorbeeld volgen, hem niet vergeten, maar bovenal Gode de eere geven voor hetgeen hij ons door Klaus, den nederigen en toch grooten man heeft willen geven, in zijn leven als in zijn sterf.»

Constans was gered. Met schande had generaal Vives moeten aftrekken en keizer Karel kreeg weldra andere dingen te doen dan de vrije rijkstad te bedreigen, omdat zij het Evangelie liefhad. Voor de weduwe en de kinderen van Klaus werd gelijk behoorde, zoveel noodig was gezorgd. En de gedachtenis van dien rechtvaardige bleef in zegening, tot op dezen dag.

HOOGENBIJK.

Gereformeerde Gezindheid.

Gereformeerde Kerken.

BEROEKEN: Dinsdachten A. J. Bakker te Eindhoven (Graafschap Bentheim). — Hoogeven (Dr) A. R. J. van der Veen te Bolsward A.

AANGENOMEN: Sarbultsteeven (cl. Drachten), G. Sybema te Oudega (Small).

BEROEKEN: Cuijard, R. H. Pel te Schraard. — Charles, T. H. Wouda te Leiderdorp. — Parnemann, J. J. Medema te Wittenmar. — Nieuwenhuyse, C. J. Haanem in Waddingsveen (cl. Gouda). — S. C. Loecher te Bindaard. — Kattendijk (cl. Gouda). — J. M. Andrae, cand. te Woudenberg. — Boven-Smilde, G. Vosiers te Schoonoord (gem. Sleek). — Haarloo en Renwoude, H. Snelt, cand. te Vrieszand. — Mastenbroek, C. G. J. Bleeker, cand. — Rossum, J. H. Eylan, cand. te Amsterdam. — Anloo, E. A. C. Duijves, cand. — Aech, G. Posthumus Meljes, cand. te Amsterdam.

Nederlandsche Hervormde Kerk.

BEROEKEN: Ter Aar (Z.H.), J. D. J. H. den Burg te Ter Aar (Utr). — Hoogland, D. van Krevelen te Hoogvliet. — Kolderveen, J. Langman te Steenwijk, cand. te Utrecht. — St. Annaland (cl. Zierikzee), J. W. Drost te Biezeling en Eversdijk. — Willemstad, G. van der Giesen te Leusden. — Nijega, J. S. C. Loecher te Bindaard. — Kattendijk (cl. Gouda). — J. M. Andrae, cand. te Woudenberg. — Boven-Smilde, G. Vosiers te Schoonoord (gem. Sleek). — Haarloo en Renwoude, H. Snelt, cand. te Vrieszand. — Mastenbroek, C. G. J. Bleeker, cand. — Rossum, J. H. Eylan, cand. te Amsterdam. — Anloo, E. A. C. Duijves, cand. — Aech, G. Posthumus Meljes, cand. te Amsterdam.

AANGENOMEN: Egnoud aan Zee, R. C. L. Blauw cand. te Elst (Betuwe). — Est (bij Goldmaralen), E. Jantzen te Binnertga. — Beetsum, J. L. Klein, cand.

BEROEKEN: Schoonhoven, W. Klercq te Koudekerk (cl. Leiden). — Lood op Zand c. a. J. Boss te Hedel. — Viciand, S. Medema te Eindhoven. — S. C. Loecher te Bindaard. — Kattendijk (cl. Gouda). — J. M. Andrae, cand. te Woudenberg. — Aalsmeer, J. Wieten te Apeldoorn. — Eerland, P. de Maure te Waal en Koog (op Texel). — Garmen, J. Draams te Steenwijk. — Ee, H. A. Leunmans te Haringen. — Hendelck-Fol-Ambel, J. Bos te Hiel. — Veltoven (cl. Eindhoven). — W. Oudegeest te Heerendaal. — Hoogeven (Noord-Hab.), P. J. Krommigt te Scherpenisse (Zecl). — Gorinchem, C. J. Leunmans H.A. te Hoogeven.

Advertentien.

L. G. WEISZ & Co.,
Commissarissen in Effecten,
Prinsengracht bij de Prinsensstraat,
No. 157,
AMSTERDAM.

Door den Uitgever F. P. D'HUIJ, te Middelburg, is verzonden de vierde aflevering van:

„Schriftbeschuwingen”,
DOOR
J. H. HOUTZAGERS,
Geref. Predt. te Kootwijk.

Deze al, 12 pag. druks, verschijnen om de 14 dagen. Prijs f 0.75, fr. per post f 1.04 per jaar. Proefnummer wordt op aanvraag gaarne toegezonden.

P. VAN EIJK.

Firma JOHANNES KRAMER & Co.,
DAN 15-17, AMSTERDAM.

Koopen en verkoopen EFFECTEN, diverse LOTEN en vreemde COUPONS, Wisselen Gouden Zilveren MUNTEN en vreemde Banknoten. Sluiten PROLONGATIEN en BELEENINGEN. Nemen gelden à DEPOSITO 1/2 pCt onder de prolongatiekoers. Bedragen tot en met Duizend Gulden worden op vertoon terugbetaald.

Ter Sociepradruckrij van den Boekhandelaar H. J. WINTER, Goudsbloemstraat 41, Amsterdam, verscheen

HET KEURIG WERK, getiteld:

DRUIVEN VAN DEN EDELSTEN WIJNSTOK.
VOOR ELKEN DAG.

In Poëzie der Gemeente aangeboden door
D. J. KARSEN,

Leeraar der Gereformeerde Kerk te Amsterdam.

Dit eenvoudig en aangenaam tot het hart sprekend Werkje, wordt in keurigen Prachtband verkrijgbaar gesteld en is zeer aan te bevelen als FEESTGESCHENK.

Prijs 80 Cent.

Bij J. A. WORMSER, te Amsterdam, verscheen:

In de Schaduw des Doods.

Meditatiën voor de Krankenkamer en bij het Sterfbed,

DOOR

Dr. A. KUYPER.

Prijs f 1.80. In stempelband f 2.40.

E Voto Dordraceno
aangeboden voor f 15.—.

2 deelen gebonden, 2 deelen ingenaaid.
Franco aanvraag, lett. E. V. D., Bureau van dit blad.

Voor slechts

3 GULDEN

per stuk, verzend ik een van mijne alom bekende beste

Concert-Trek Harmonika's „Hollandia”

groot en stevig vervaardigd, met 2-korrig orgelmusiek en open nikkel-claviatuur. Deze is met een nikkelstaaf belegd, vandaar zeer luide muziek. (Dus geen claviatuur-bedeeking meer als vroeger). In weerwil van deze voordelen noch dergelijke prijs, 10 toetsen, 30 dubbele tonen, 2 basen, 3 registers, 2 sluitingen, 2 dubbele blaasbalgen (3 balgen), daardoor groote blaasbalg, iedere hoek is van een metalen rand voorzien. De tonen zijn uit het beste materiaal. Dancant wonderd. Grootte 35 centimeter (werkelijke groote prachtmusikanten). Ieder instrument wordt zonder gebreken en goed gestemd uit de fabriek verzonden. De verpakking kost niets. Porto 60 cents. Mijne beroemde methode voor zelf-onderricht gratis. Ik waarschuw voor reclame van kleine handelaars, die dikwerf den tekst en den vorm mijner advertentie nabootsen. Een feit is het, dat men bij het oudste en grootste handelshuis streekt het beste en goedkoopste koopt. Men bestelle derhalve bij het grootste WESTOOTSCH HARMONIKA-EXPORTHUIS van

HEINR. SUHR,
te NEUENRADE, in Westfalen.

Filippus Schenkalenders.

De Kalenders en de „Overdenkingen” (de premie van het Traktaatgenootschap FILIPPUS worden bij dezen dringend aangeboden. Daar zij de laatste jaren in weerwil van de gedurig grotere oplaat spoedig waren uitverkocht, is tijdsde bestelling gewenscht. Zijn de bestellingen weder vele, dan kan het Traktaatgenootschap zijne gratis-verspreiding onder de soldaten, de spoorwegarbeiders, enz. volhouden en daarenboven voor uitdeeling op de Zondagscholen voor veel verminderden prijs blijven geven. Nog 't zij opgemerkt, dat de eventuele winsten gebruikt worden voor de Traktaat-verspreiding.

De Kalenders en de „Overdenkingen” werden geschreven door D.D. J. VAN ANDEL, L. BOUMA, J. HULSBOS, J. L. IJFFELA, A. LITTOO, W. H. OOSTEN, J. D. v. N. VELDEN, Prof. D. K. WILHEMSA, enz.

Het Schild spreekt tot ons van ellende, verlossing en dankbaarheid.

De prijs van den besten Kalender alleen is f 0.75 met de „Overdenkingen” (336 pag.) f 1.— gebonden in boekformaat f 0.75; en de gewone, met hetzelfde schild en denzelfden inhoud, slechts f 0.40.

De verzending is begonnen en bestellingen worden nog ingewacht.

De Uitgever, namens het Traktaatgenootschap „Filippus”, Middelburg, F. P. D'HUIJ.

Bij J. A. WORMSER, te Amsterdam, kwam van de pers:

De Christus en de Sociale noden

EN
DEMOCRATISCHE KLIPPEN,

DOOR
Dr. A. KUYPER.

Prijs f 0.30; 25 Ex. f 6.25; 50 Ex. f 10.—; 100 Ex. f 15.—; 500 Ex. f 62.50.

BUSTES in PLASTIEK.

LUTHER en CALVIJN,
formaat 32 x 35, f 5.— per stuk.
Is. da Costa en Mr. G. Groen v. Prinssteror,
formaat 24 x 14, f 3.— per stuk.

Boekhandel van B. VAN DER LAND,
Amsterdam, Rembrandtplein 18.

NIJEUW KERKGEBOUW te BREDA.

Ingekomen bij Ds. KAPTEIN: Gift van de fam. H. f 10, kerk te O. f 5; bij ondergetekende: coll. Geref. kerk H. f 2.50, kerk A. te L. f 10, Ds. A. M. te S. f 2.50, f. Z. te K. a. d. L. f 2, kerk A. te D. f 10, A. A. te R. f 3, kerk A. te L. f 10, kerk te S. f 1, kerk te B. f 1, kerk te S. a. t. H. f 1, kerk te G. f 2.50, kerk te B. f 1, en een gift bestaande in 100 stuks aardewerk voor br. K. te B. O. Z. tot een opbrengst van f 9.61.

Dankbaar voor het genotene bevelen wij ons in de liefde der geloovigen aan.

De Penning, der Geref. kerk te Breda, P. K. VAN BOON.

Breda, 15 November 1895.

Door onmedelbare concurrentie genoodzaakt, bied ik een klein geal van

H. E. GRAVEMEIJER,
Gereformeerde Geloofsleer,

21 dln. in 3 sterke nette banden, met vergulde ruggen, TE KOOP aan voor den

Spotprijs van f 8.—

per Ex. Zoolang de voorraad strekt, na ontvangst van postwissel A f 8.25 franco per post, door A. FISSCHER, Boekhandel, Utrecht.

Ommekeerbaar Handboek voor ieder die de Gereformeerde leer wil kennen. Een ieder haast zich 'tgeal is niet groot.

Theologische School

der Gereformeerde Kerken in Nederland.

In de maand October ontvingen we de volgende collecten: Van de gemeenten: Tiel f 11.43 1/2, Garmen f 6, Velsen f 5, Zaandam A f 34.38, Zaandam B f 9.82, Beverwijk A f 4.39, Beverwijk B f 1.25, Haarlemmermeer O. Z. f 16.89, Halfweg f 17, Nieuw Vennip f 28.97 1/2, Wormer f 9.38, Westzaan f 2, Wormerveer f 10.04, Vijfhuizen f 4.21, Sloterweg f 1.95, Kollum B f 22.66 1/2, Maasland A f 13.82 1/2, Her-togenbosch f 20.82 1/2, Enkhuizen f 36, Hoorn f 9.50, Opperdoes f 11.07, Urk f 49, Scheveningen A f 40.01.

Halve collecten: Delft B f 24.00, Wintertwijk f 12.66, Zeist B f 11.20, Amsterdam A f 104.15.

Giften: Door den heer J. B. Blankenberg diverse gitten gecollecteerd te Amsterdam kerk A f 5.62 1/2. Door den heer H. Scheffer te Assen gift gevonden in de kerkcol. bij de eerste godsdienstopleiding in de vernieuwde kerk f 10.

Voor de uitbreiding: Van Kampen f 7.80, Heerenbroek f 10, Mastenbroek f 5, Zwolle f 12.50, Amsterdam A f 10, Alfen a. d. Rijn f 62, Gorinchem f 5.

Was de maand October wat de ontvangsten aangaat niet zoo goed als de maand September, in een ander opzicht was zij rijk gezegend.

Het aantal Literarische leeren werd vermeerderd door de komst van den Weled. Zeegel, heer J. Kapteijn, Doct. in de Klassieke Letteren.

Moge ook deze belangrijke aanwinst onder den aegden des Heeren er toe bijdragen, dat de eigen inrichting bij ons Gereformeerde volk zoo geliefd en bemind steeds meer aan het doel van haar bestaan beantwoord.

J. NEDERHOED, Penningmeester, Middelburg, 11 November 1895.

Gronau.

In hartelijken dank ontvangen van N. H. B. te D. f 1; W. d. H. te V. f 1; N. N. door Ds. Noordewier te Meppel f 5; J. K. te Gravenhage f 2; Geref. kerk te Naaldwijk f 2; J. S. te Aalten f 1; Kerkzake Delft B. f 1; Kerkzake Enschede f 1.

Dat nog vele gaven mogen volgen. Een kerkgebouw is onmisbaar om den arbeid onder de Hollanders voort te zetten. Daarom blijven wij hopen op gaven uit Nederland.

J. GIDEONSE.

Enscheld, Nov. 1895.

ELECTRISCHE DRUKKERIJ.

Voortreem J. J. ARND en ZONNEN.

Dan